

kde neměl domovské právo, toho šikovali do pracovního tábora. A tím jsme přestali chodit na poutě.

Žerty a zábavy

Mučila nás bída, často jsme nevěděli, co budeme zítra jíst, zvlášť v zimě, když nebyla práce na poli, ale i v té naší bídě si lidé uměli pro každou chvíli života vymyslet kdejakou radost a žert.

V zimě se sáňkovalo. V noci, když sedláci spali, půjčili si od nich naši chlapi sáňky. Pochopitelně o tom sedláci nevěděli, ale nic nepoznali, protože ráno měli sáňky zase na svém místě. Se sáňkami jsme se vyšplhali do kopce pod zámek. Měli jsme s sebou ududa, světelka z brambor. Vydlabe se brambora, do ní se dá lůj, do loje knot, zapálí se, krásně to svítí, většina Romů svítila bramborovými lampičkami i doma. Potom se na jedny maličké sáňky natěsnali tři dospělí chlapi a letěli po příkrém srázu dolů, ududa v rukou. Ujždějíci světelka vypadala přízračně. Sedláci říkali, že pod zámekm straší. Někdo tvrdil, že jsou to duše inženýrů, kteří nespravedlivě vyměřují pozemky.

Můj tatínek taky jezdil. Ale co se nestalo. Sáňky, to bylo vlastně několik prkýnek sbitých dohromady, nevydržely váhu tří dospělých chlapů, uprostřed kopce se rozpadly a tatínek jel dolů po jednom prkýnku s hřebíkem v zadku. A to už byl prosím otcem sedmi dětí!

V létě jsme se potápěli v Toryse, drželi jsme si vzájemně hlavy pod vodou, kdo déle vydrží. Cákali jsme po sobě, honili jsme se, vrískali jsme, smáli jsme se. Sedláci na nás koukali z mostu a myslím, že nám záviděli tu radost, kterou si sami nemohli dovolit, protože by tím utrpěla jejich selská důstojnost.

U nás v osadě nikdo nekradl. Rom Romestar na čorla, říkalo se, si počal ve světě sám? Gádžové mezi sebe cikána nepřijali a jiní Romové by se nad zlodějem také neslitovali. Naši lidé nekradli ani sedlákům, protože jsme byli závislí na tom, vezmou-li nás do práce a pozvou-li si naše muzikanty hrát na svatbu. Nejvýš jsme chodili v noci na brambory nebo na kukuřici.

Ale v osadě byl jeden sirotek a ten skutečně kradl. Romům ne,

gádžům. Jednou přinesl odněkud hodinky, jindy peníze. Měli jsme mu to za zlé, protože jsme se báli, že zloba sedláků pak dopadne na nás na všechny. Nakonec ho dali četníci do polepšovny. Vrátil se, když mu bylo osmnáct let.

Bylo to v létě, právě když jsme obírali lipový květ. Sirotek obíral s námi. Najednou povídá: „Kde je Gabi a Mujoro?“ Mluvil česky, protože byl v polepšovně někde v Čechách. Gabi a Mujoro byli dva malí chlapi, kteří nám při obírání lipového květu usnuli u nohou. Nastala panika. „Kde je Gabi a Mujoro?“ „Támhle jsem viděl jít cíziho chlapa!“ povídá sirotek a ukázal k městečku. Muži popadli klacky, ráhno od studně a běželi do obce. Vypadalo to, že zburcuji sedláky i četníky. A toho se sirotek zalekl. Zavolal: „Pojďte sem!“ a zavedl lidi k sobě do chatrce. Gabi a Mujoro spali vedle sebe na jeho posteli, klidně oddychovali a nevěděli o světě.

Lidé chtěli siroteka nejdříve zbít, ale když viděli, že chlapi jsou v pořádku, ještě se zasmáli. Jenom jsme obdivovali, jak mohl ty děti ukrást před očima nás všech! Byl mistr ve svém oboru, ale nakonec se zbláznil.

Maska

Jednou jsme se o zábavu v osadě postaraly my dvě s Papiňori. Papiňori chodila uklízet sedlákům dvory a někde ve dřevníku našla mezi starým harampádím masku. Ta maska byla tak strašná, že kdo se na ni podíval, oněměl hrůzou. Papiňori za mnou přišla a povídá: „Ilon, pojd', vyděšme lidi!“

Já povídám: „A jak?“

Ukázala mi masku, pode mnou se podlomila kolena, musela mě křísit.

„To je výborná věc!“ povídám. „A koho vystrašíme nejdříve?“

„Šudaňu.“

Šudaňa byla velká potvora. Vydělávala na Romech. Pracovala na jatkách, nosila domů kradená prasečí ouška, nožičky a střeva, svázala to všechno do spodní sukně, přikolébala se do osady a z Romů za tyhle pochoutky vydřela poslední peníze. Když ale viděla, že někdo opravdu nemá co jíst, nic si za to nevzala. Nemohla vidět hla-